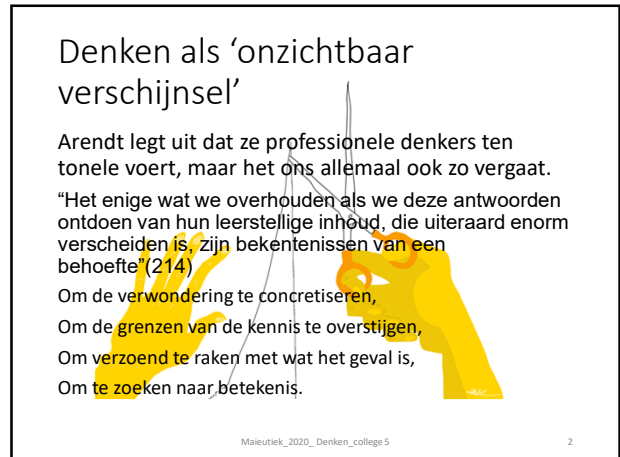
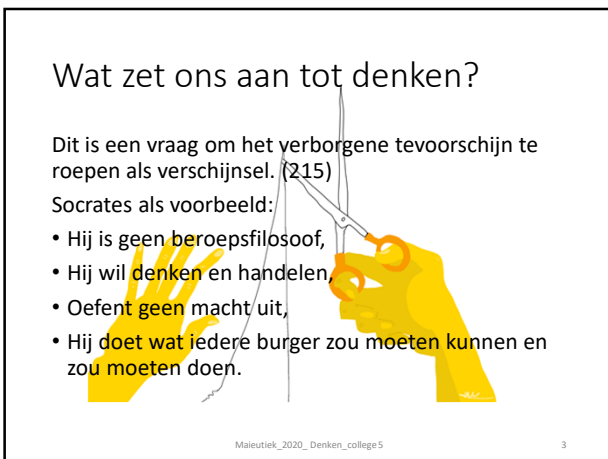

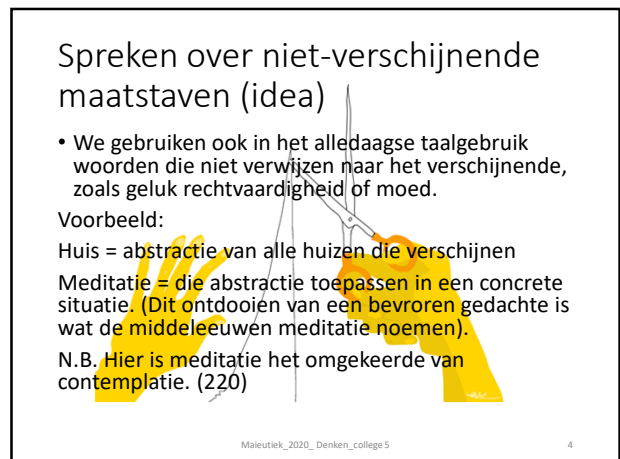
1

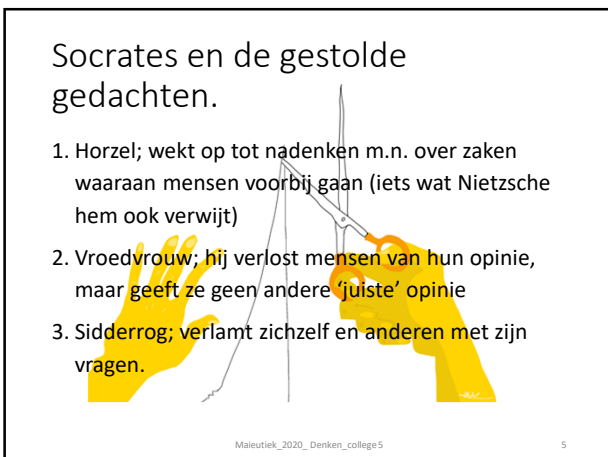
2

3

4

5

6

Problemen met Socratisch denken;

- Stop en denk onderbreekt, het verlamt alles even tot je weer gaat handelen, arbeiden, kortom leven en ervaren,
- Stop en denk verlamt ook in ze zin dat je minder zelfverzekerd bent in je denken dan voordien,
- Stop en denk kan leiden tot nihilisme.

Maieutiek_2020_Denken_college 5

7

7

Nihilisme

“Wat we veelal "nihilisme" noemen - en graag historisch dateren, politiek afkeuren en toeschrijven aan denkers die het aandurfden zagezegd "gevaarlijke gedachten" te denken - is in werkelijkheid een gevaar dat inherent is aan de denkactiviteit zelf. Er zijn geen gevaarlijke gedachten; het denken zelf is gevaarlijk, maar zijn product is niet het nihilisme. Nihilisme is alleen maar de andere kant van conventionalisme; zijn credo bestaat uit negaties van de gangbare zogenaamde positieve waarden, waaraan het zelf gebonden blijft. (225)

“Denken betekent, praktisch gesproken, dat je, wanneer je in je leven met een of andere moeilijkheid geconfronteerd wordt, telkens opnieuw moet denken.”(226)

Maieutiek_2020_Denken_college 5

8

8

Nihilisme de term

- In theoretisch opzicht het ontkenen van de mogelijkheid om de waarheid te kennen, dus extreem relativisme. In ethisch opzicht is het de afwijzing van elke rechtvaardiging voor bepaalde waarden of de moraal als geheel. Meestal wordt de term tactisch gebruikt, namelijk om de andere partij complete immoraliteit in de schoenen te schuiven, wanneer deze bepaalde waarden niet wenst te aanvaarden.

<http://www.cultuureswoordenboek.nl/index.php?tem=3855>

- Tegenwoordig heeft het begrip een plaats in alle filosofische woordenboeken. Daarin onderscheidt men dan gewoonlijk twee duidelijk gedefinieerde varianten: het theoretische nihilisme dat de geldigheid van alle kennis loochent, en het praktische of ethische nihilisme, volgens hetwelk geen objectieve zedelijke normen en waarden bestaan. (Goudsblom, 1987: 61215)

Maieutiek_2020_Denken_college 5

9

9

Cynisme de term

Cynisme = Benaming voor een praktisch-filosofische richting in de Griekse Oudheid. Het meest kenmerkende van de cynici was het afwijzen van alle gebruiken en maatschappelijke banden. Zij volgden zeer uitdagend de 'natuur' en wilden zichzelf genoeg zijn. Ze waren tegen genot. (Filosofie van A tot Z)

Maieutiek_2020_Denken_college 5

10

10

Denken brengt twijfel, maar niet denken is ook een risico

Niet omdat het regels oplegt, maar omdat het het hebben van vaste regels - die je overal op kunt toepassen - als normaal neerzet.

Hoe sterker mensen in vaste regels geloven, hoe makkelijker er nieuwe regels de oude kunnen vervangen. (Stalin, Hitler)(227)

Sloterdijk noemt modern cynisme een gevolg van de Verlichting, de moderne cynicus is een teleurgestelde hippie. Daarbij worden denken en de effecten op de wereld (werk en arbeid) verwacht. (laatste college)

Maieutiek_2020_Denken_college 5

11

11

Kwaad en denken

Socrates gaat uit van een liefde voor het zoekende denken. Eros, die zoekt wat hij niet heeft.

Het is een beamende zoektocht naar het schone, ware en goede dat denken in gang zet. Maar dat maakt ook dat het vrijwillige kwaad niet kan bestaan in het denken.

Het is ontologisch non-existent. Daarom wordt het ook zo vaak uitgesloten van het spreken; kwaad is afwezigheid van het goede, schone en ware. En wat dat is of zou moeten zijn dáárvan wordt gedacht.

Maieutiek_2020_Denken_college 5

12

12

Wil iedereen het goede?

"Met andere woorden, we moeten het stellen met Plato's "edele karakters", met de weinigen voor wie wellicht geldt dat geen van hen "vrijwillig kwaad doet". De conclusie die hierin besloten ligt, "iedereen wil het goede doen", is niet alleen gevaarlijk, maar geldt zelfs in hun geval niet. (De droevige waarheid is dat het meeste kwaad bedreven wordt door mensen die nooit uitdrukkelijk beslist hebben om slecht of goed te zijn of te doen.)" (229)

Maieutiek_2020_Denken_college5

13

13

De denker is vooralsnog niet politiek

- "Het is beter onrecht te ondergaan dan onrecht te doen." (230)
- "Ik zou liever een niet-gestemde lier bespelen en een vals zingend koor leiden, liever in onenigheid met de meeste mensen verkeren, dan, één zijnde, met mezelf in disharmonie te leven en mezelf tegen te spreken." (231)

De goede burger zou gaan voor de wereld en de stadstaat, Socrates gaat hier voor harmonie in hemzelf.

Maieutiek_2020_Denken_college5

14

14

Innerlijke eenheid maar de wereld van verschijnselen dan?

Hier stuit het denken op een probleem. Het kan in de dialoog met mezelf niet langer gaan om waarheid in de zin van de waarheid die dwingt of die zich toont in de overeenstemming met iets buiten mij.

"Daarom zegt Aristoteles, in zijn vroegste formulering van het fameuze beginsel van niet-tegenspraak, expliciet dat het axiomatisch is: "we moeten er noodzakelijk in geloven, omdat ... het niet geldt voor het uitwendige woord, (...), maar voor het gesprek in de ziel. Immers, tegen het uitwendige woord kunnen we altijd bezwaren maken, maar tegen het innerlijke woord kunnen we niet blijvend bezwaren aantekenen", want hier is men zijn eigen partner, en ik kan onmogelijk mijn eigen vijand willen worden." (236)

Maieutiek_2020_Denken_college5

15

15

Geweten als product van de innerlijke dialoog

Voor Arendt en Socrates is het geweten niet een permanent aanwezig iets, maar iets dat thuisblijft wanneer de denker in de wereld is, maar op hem wacht als hij thuiskomt.

Jesse Klaver op twitter "Als je een verhaal niet zonder blozen kan vertellen thuis aan de keukentafel, moet je het niet willen vertellen."

"Een leven zonder denken is heel goed mogelijk; het verzuimt dan zijn eigen essentie te ontwikkelen - het is niet louter betekenisloos; het leeft niet ten volle. Niet-denkende mensen zijn als slaapwandelaars" (243)

Maieutiek_2020_Denken_college5

16

16

Denken is politiek?

"Voor de denker zelf is dit morele neveneffect een marginale aangelegenheid. En het denken als zodanig brengt de samenleving weinig goeds, veel minder dan de dorst naar kennis, die van het denken gebruikmaakt als een instrument voor andere doeleinden. Het denken creëert geen waarden; het zal niet voor eens en altijd zeggen wat "het goede" is; het keurt de aanvaarde gedragsregels niet goed, het zal ze eerder oplossen. En het heeft geen politieke relevantie, behalve wanneer er speciale noodsituaties ontstaan. Dat ik, zolang ik leef, in staat moet zijn om met mezelf te leven, is een overweging die politiek niet aan de orde komt, behalve in "grenssituaties". (243)

Maieutiek_2020_Denken_college5

17

17

Denken is politiek!

"Het punt hier is dat het denken ophoudt een politiek marginale activiteit te zijn, telkens wanneer ik de grenzen van mijn eigen levensspanne overstijg, bijvoorbeeld wanneer ik over dit verleden nadenk en erover oordeel, en wanneer mijn wil plannen maakt voor de toekomst. En in politieke noodsituaties komt het onvermijdelijk tot zulke reflecties. Wanneer iedereen onnadenkend meegesleept wordt door wat alle anderen doen en geloven, worden zij die denken uit hun schuilplaats verdreven, want hun weigering om mee te doen springt in het oog, en wordt daarom een soort van handelen." (244)

"De wind van het denken manifesteert zich niet in kennis, maar in het vermogen om juist van verkeerd, mooi van lelijk te onderscheiden. En dit kan, op de zeldzame momenten dat het er werkelijk om gaat, inderdaad catastrofes voorkomen, minstens voor het zelf." (245)

Maieutiek_2020_Denken_college5

18

18